

**Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого**

**Кафедра філософії**

**С И Л А Б У С**  
**навчальної дисципліни**  
**«Філософія політики»**

**Рівень вищої освіти** – перший (бакалаврський) рівень

**Ступінь вищої освіти** – бакалавр

**Галузь знань** – 29 «Міжнародні відносини»

**Спеціальність** – 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

**Спеціалізація** – «Міжнародні відносини»

**Статус навчальної дисципліни** – обов'язкова

**Рік набору** – 2024

Харків – 2024

**Силабус навчальної дисципліни «Філософія політики»** для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» спеціалізації «Міжнародні відносини» факультету міжнародного та європейського права. Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 17 с.

**Розробники:**

Данильян Олег Геннадійович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії;

Калиновський Юрій Юрійович – доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії.

Затверджено на засіданні кафедри філософії  
протокол № 9 від 22 березня 2024 р.

**Завідувач кафедри філософії** – Данильян Олег Геннадійович, доктор філософських наук, професор

---

|                                     |                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Назва навчальної дисципліни</b>  | Філософія політики                                                                                                                                        |
| <b>Статус навчальної дисципліни</b> | Обов'язкова                                                                                                                                               |
| <b>Викладач</b>                     | Калиновський Юрій Юрійович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії                                                                |
| <b>Контактний телефон</b>           | 067-288-55-92                                                                                                                                             |
| <b>E-mail</b>                       | yu.yu.kalynovskyy@nlu.edu.ua                                                                                                                              |
| <b>Консультації</b>                 | відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій                                                                                            |
| <b>Онлайн консультації</b>          | <a href="https://us04web.zoom.us/j/2227052828">https://us04web.zoom.us/j/2227052828</a><br>Ідентифікатор конференції: 222 705 2828<br>Код доступу: 6SmeBU |

### **Анотація навчальної дисципліни**

Розкривається природа та сутність феномену політики крізь призму філософських концепцій. Аналізується історичний розвиток філософських уявлень про політику, а також ключові проблеми політичної онтології, гносеології, аксіології, антропології. Надаються базові уявлення про особливості осмислення політичної діяльності у сучасних умовах, співвідношення політики та моралі, про політичну семіотику та тенденції інформатизації й віртуалізації політики у XXI сторіччі. Розкривається філософський інструментарій та методологія прогнозування сучасних політичних процесів.

### **Мета та завдання навчальної дисципліни**

**Мета навчальної дисципліни** – формування у студентів системи знань про філософські засади природи політичних процесів, політичної епістемології, ознайомлення з філософськими інтерпретаціями актуальних проблем політичного буття, формування навичок дослідження політичних явищ крізь призму філософської гносеології, аксіології, антропології.

**Завдання:**

- забезпечити усвідомлення світоглядно-філософської сутності та змісту політики й політичних процесів;
- визначити місце філософії політики в загальній системі гуманітарного знання та уточнити її теоретико-методологічні особливості;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з етапами історичного розвитку філософських уявлень про політику;
- сформувати уявлення про особливості політичної антропології, політичної гносеології, політичної онтології, політичної праксеології, політичної аксіології як складових філософії політики;
- сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти навичок критичного мислення щодо оцінки сучасних політичних феноменів як підґрунтя розвитку демократичної політичної культури;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з моделями практичного застосування філософських знань для аналізу сучасного політичного дискурсу;
- сформувати переконання у здобувачів вищої освіти про необхідність взаємозв'язку політики та моралі, політики та загальнолюдських й національних цінностей на сучасному етапі вітчизняного державотворення.

**Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.**

**Міждисциплінарні зв'язки**

*Пререквізити:* –.

*Кореквізити:* Критичне мислення, Міжнародне регіоназнавство, Загальна

теорія права.

*Постреквізити:* Політологія, Зовнішня політика України, Правові системи сучасності та їх політичні профілі.

### **Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти \***

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД – 1. Усвідомлювати історичну логіку, закономірності та етапи розвитку предметної сфери філософії політики, її ціннісне та методологічне підґрунтя.

РН НД – 2. Вміти застосовувати філософські підходи для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері.

РН НД – 3. Оперувати основними поняттями та категоріями філософії політики.

РН НД – 4. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних світоглядних, історичних, соціально-культурних та ідеологічних контекстах.

РН НД – 5. Вміти аналізувати особливості політичних процесів у онтологічному, аксіологічному та антропологічному вимірах.

РН НД – 6. Здійснювати філософську рефлексію емпіричного досвіду політичного буття на національному, регіональному та глобальному рівнях.

РН НД – 7. Формулювати наукові гіпотези та прогнози під час дослідження феноменів політичної сфери.

РН НД – 8. Використовувати сучасні інформаційно-комунікативні технології при спілкуванні, зборі, аналізі, обробці, обміні інформацією з політичної проблематики.

РН НД – 9. Демонструвати навички критичного мислення щодо оцінки політичної діяльності національних та міжнародних суб’єктів.

РН НД – 10. Демонструвати високий рівень розвитку політичної культури шляхом участі у публічних заходах наукового та громадського характеру з соціально-політичної тематики.

РН НД – 11. Здійснювати професійну презентацію результатів філософсько-політичних досліджень у вигляді наукових публікацій та на міжнародних наукових дискусійних заходах.

РН НД – 12. Обґрунтовувати національні інтереси та пріоритети розвитку України, спираючись на вітчизняні й закордонні філософсько-політичні дослідження.

\*(рекомендується визначати 10-12 основних результатів навчання – для дисциплін, які вивчаються один семестр; 20-24 – для дисциплін, які вивчаються два семестри)

***Види навчальних занять та самостійна робота  
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання***

| № п/п | Аудиторні заняття (контактні)                                              |                                                                            | Самостійна робота<br>( в годинах) |
|-------|----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
|       | Теми лекцій                                                                | Теми практичних занять                                                     |                                   |
| 1     | Предметне поле філософії політики.                                         | Предметне поле філософії політики.                                         | 2                                 |
| 2     | Історія філософії політики.                                                | Історія філософії політики.                                                | 4                                 |
| 3     | Гносеологія та методологія філософії політики.                             | Гносеологія та методологія філософії політики.                             | 4                                 |
| 4     | Політична онтологія: природа та структура політики.                        | Політична онтологія: природа та структура політики.                        | 4                                 |
| 5     | Політична аксіологія. Трансформація цінностей сучасного суспільства.       | Політична аксіологія. Трансформація цінностей сучасного суспільства.       | 4                                 |
| 6     | Політична антропологія: людина як суб'єкт та об'єкт політичної діяльності. | Політична антропологія: людина як суб'єкт та об'єкт політичної діяльності. | 4                                 |
| 7     | Політична праксеологія. Філософське осмислення політичної діяльності.      | Політична праксеологія. Філософське осмислення політичної діяльності.      | 4                                 |
| 8     | Політична етика. Мораль і політика.                                        | Політична етика. Мораль і політика.                                        | 4                                 |
| 9     | Політична семіотика. Символи в політиці та політичний символізм.           | Політична семіотика. Символи в політиці та політичний символізм.           | 4                                 |
| 10    | Інформатизація та                                                          | Інформатизація та                                                          | 4                                 |

|    |                                                                                |                                                                                |   |
|----|--------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|---|
|    | віртуалізація політики у XXI сторіччі.                                         | віртуалізація політики у XXI сторіччі.                                         |   |
| 11 | Політична футурологія. Особливості прогнозування сучасних політичних процесів. | Політична футурологія. Особливості прогнозування сучасних політичних процесів. | 4 |

### **Самостійна робота здобувачів вищої освіти**

Самостійна робота – вид поза аудиторної роботи навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни. Під час самостійної роботи здобувач вищої освіти має самостійно опрацювати конспекти лекцій, рекомендовану літературу, нормативні акти, матеріали емпіричних досліджень до тем, що виносяться на практичні заняття.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів України та зарубіжних країн;
- підготовка до практичних занять;
- робота над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою програмою навчальної дисципліни винесені на самостійне опрацювання студентів;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання нормативно-правових актів;
- створення портфоліо за темами навчальної дисципліни та його презентація;
- самотестування;
- підготовка індивідуальних робіт (реферат, стаття, тези, есе тощо);
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до всіх видів поточних контрольних випробувань (колоквіумів, тестування, контрольна робота тощо);
- підготовка до семестрового заліку тощо.

Вибір здобувачем вищої освіти форм самостійної роботи здійснюється за його власними інтересами та узгоджується з викладачем, який забезпечує організацію, контроль та оцінку якості виконання відповідної роботи.

## **Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни**

### *Нормативно-правові акти*

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
3. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): лист МОН України від 15.08.2018 р. № 1/11-8681. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/akredytatsiya/instruktsiya/1-11-8681-vid15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf>.
5. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 №2365-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
6. Про інформацію: Закон України від 02.10.92 № 2658-XII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
7. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 №4572-VI URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
8. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України від 01.07. 2010 р. № 2411-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
9. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
10. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

### *Література*

#### *Основна література*

1. Александрова О.С., Горбань О.В., Лавриненко Г.А. Філософія політики: Навчальний посібник. Київ, 2021. 182 с.



2. Гаєвський Б. А. Філософія політики. Київ: Вища школа, 2005. 158 с.
3. Горбатенко В. Футурологія і політика. Монографія. Київ: Академвидав, 2019. 145 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: підручник. 4-те вид., переробл. Харків: Право, 2023. 424 с.
5. Дюрант В. Уроки історії. Огляд історії людства як продукту людського досвіду [пер. з англ. Г. Пшеничної]. Харків : Віват, 2022. 173 с.
6. Інформаційно-комунікаційна безпека: сучасні тренди: моногр. / Бровко О. О. [та ін.]; за заг. ред.: Курбана О. В., Лісневської А. Л. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 392 с.
7. Політико-правова ментальність українського соціуму в умовах європейської інтеграції: монографія / [О. О. Безрук, В. С. Бліхар, Л.М. Герасіна та ін.] ; за ред. М.П. Требіна. Харків: Право, 2019. 744 с.
8. Сучасне суспільство, людина, право в умовах глобальних трансформацій: монографія / О.Г.Данильян, О.П. Дзьобань, С.Б. Жданенко та ін.; за ред. О.Г. Данильяна. Харків: Право, 2020. 344 с.
9. Харченко Ю.В. Політичне в соціокультурній динаміці. Нац. Авіац. Ун-т. Кіровоград: Імекс. ЛТД, 2015. 343 с.
10. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність: монографія / [О. О. Рафальський та ін. ; наук. ред. Я. С. Калакура]; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, 2022. 511 с.
11. Шевчук Д.М. Смысл і межі політичного: філософська інтерпретація. Острого: Вид-во Нац. Ун-ту «Остроз. акад.» 2014. 373 с.
12. Ювал Ной Харарі. 21 урок для 21-го століття. Київ: Book Chef, 2018. 416 с.
13. Ямко Н. М. Цивілізація. Дослідження історичного досвіду. (Філософія історії): монографія в 3-х кн. Тернопіль: СтереоАрт, 2017. 683 с.
14. Information security in modern society / Anatolii P. Getman (ed.), Oleg G.Danilyan, Oleksandr P. Dzeban, Yurii Y. Kalynovskyi, Eduard A. Kalnyskyi. LAP Lambert Academic Publishing, 2023. 195 p.

#### *Додаткова література*

1. Арістотель. Політика. Київ: Основи, 2000. 239 с.
2. Баумейстер А. Ідея модерну і традиція Заходу. URL: [https://risu.ua/andriy-baumeyster-ideya-modernu-i-tradiciya-zahodu\\_n42885](https://risu.ua/andriy-baumeyster-ideya-modernu-i-tradiciya-zahodu_n42885).
3. Білий О., Войтович Р. Інтелектуали і влада: альтернативи досвіду. *Філософська думка*. 2018. № 3. С. 6-36.
4. Бортнікова О. Г. Типологічні моделі організації взаємодії релігії й політики в етнонаціональному процесі. *Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія : зб. наук. пр.* Харків : Право, 2017. №1 (32). С. 111-119.

5. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ : Наш формат. 2018. 216 с.
6. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 130 с.
7. Гальтунг Ю. Політична етика Ганді. Пер. з норв. Н. Іваничук. Львів: Місіонер, 2001. 280 с.
8. Данильян О. Г. Порівняльний аналіз демократії і тоталітаризму: соціально-філософський підхід. *Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія: зб. наук. пр.* Харків: Право, 2016. №1 (28). С. 5-14.
9. Донцов Д. Ідеологія. Націоналізм. Незримі скрижалі Кобзаря. Маса і провід. Дух отари і дух провідництва. Київ : Фоліо, 2017. 576 с.
10. Енциклопедія соціогуманітарної інформології / коорд. проекту та заг. ред. проф. К. І. Беляков. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 436 с.
11. Єрмоленко А. Поняття деліберативної демократії у контексті ідеї незавершеного Просвітництва. *Філософська думка*. 2017. № 5. С. 16-26.
12. Калиновський Ю. Ю., Жданенко С. Б. Соціокультурний вимір інфодемії в умовах глобальної нестабільності. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. Харків: Право, 2022. № 1 (52). С. 27-46.
13. Калиновський Ю. Ю., Жданенко С. Б. Філософія миру як світоглядно-ціннісне підґрунтя соціокультурного розвитку сучасної України. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія: зб. наук. пр. / редкол.: О. Г. Данильян (голова) та ін.* Харків: Право, 2023. № 1 (56). С. 24-47.
14. Калиновський Ю. Ю., Мануйлов Є. М. Вплив соціальних мереж на аксіогенезу особистості. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*. Харків: Право, 2021. № 3 (50). С. 28-40.
15. Клімова Г.П. Політична ідеологія: соціально-філософська концептуалізація. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2022. № 2(53). С. 166-181
16. Клімова Г.П. Феномен політичної культури: теоретико-методологічний дискурс. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Політологія*. 2020. № 2. С. 56-71.
17. Крастев І. Відкрита лекція: Глобальна політика протесту. URL: <https://krytyka.com/ua/media/video-vidkryta-lektsiya-ivana-krasteva-hlobalna-polityka-protestu> .
18. Култаєва М. Демократія і філософія: політичний заповіт К. Ясперса і виклики сьогодення. *Філософська думка*. 2016. N 5. С. 94-104.

19. Лара Ф. Дезінформація і пропаганда за часів постправди. *Філософська думка*. 2018. N 5. С. 36-44.
20. Мак'явеллі Н. Державець. Київ : Фоліо. 2019. 121 с.
21. Міхновський М. Суспільно-політичні твори. Київ : Смолоскип, 2015. 464 с.
22. Мойзес Наїм. Занепад влади. Київ : Book Chef. 2018. 448 с.
23. Платон. Апологія Сократа. Діалоги. Київ : Фоліо, 2017. 405 с.
24. Платон. Політика. Київ : Орієнтир, 2017. 336 с.
25. Поліщук І. О. Політико-правова ментальність українства: концептуально-методологічні засади дослідження. *Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія : зб. наук. пр.* Харків : Право, 2016. №2 (29). С. 28-36.
26. Френсіс Фукуяма про українську демократію і помилкові очікування URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/fukuyama-ukrayina-reformy-democratiya/31085269.html>.
27. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. Київ : Наш формат, 2018. 576 с.
28. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш формат, 2019. 608 с.
29. Чижова О. М. Єдність раціонального та ірраціонального в прагматичній політиці. *Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр.* Київ : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2014. Вип. 63. С. 312-318.
30. Bilyi O. Legitimacy and Violence (On the Imaginary of Political Power). *Філософська думка*. 2017. № 2. С. 90-104.
31. Danilyan O., Dzeban O., Kalynovskyi Y., Saltanov M. Value aspects of the safe existence of social systems in an unstable world. *Cogito*. 2023. Vol. 15. Iss. 4. P. 60-78.
32. Getman A., Danilyan O., Dzeban A., Kalinovsky Y., Hetman Y. Information security in modern society: sociocultural aspects. *Amazonia Investiga*. 2020. Vol 9. № 25. P. 6-14.
33. Gomilko O. Post-Totalitarian Situation: Totalitarian Virtualization vs Democratic Free Thinking? *Філософська думка*. 2017. № 2. С. 105-111.
34. Lajciak M. East and West: Different geography of thinking and implications on actual problems of today's world. *Зовнішні справи: Суспільно-політичний журнал*. 2016. № 9. С. 26-31.
35. Lajciak M. East and West: Different geography of thinking and implications on actual problems of today's world. *Зовнішні справи: Суспільно-політичний журнал*. 2016. № 10. С. 22-25.

*Інтернет-ресурси:*

1. Електронний архів-репозитарій Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/782>.
2. Офіційний веб-сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>.
3. Офіційний веб-сайт інституту філософії імені Г.С. Сковороди. URL: <http://www.filosof.com.ua/>.
4. Офіційний веб-сайт Національної академії правових наук України. URL: <http://www.aprnu.kharkiv.org/>.
5. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/>.
6. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>.

### *СЕНМК*

Стандартизований навчально-методичний комплекс кафедри філософії.  
URL: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/120-kafedra-filosofii.html>

### НЕІК

Навчальний електронний інформаційний комплекс кафедри філософії.  
URL: <https://nlu.org.ua/>

### **Вимоги викладача**

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні/семінарські заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

*Обов'язкова вимога* - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної доброчесності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (<https://nlu.edu.ua/wp->

[content/uploads/2022/01/kodeks\\_akademichnoi%CC%88\\_dobrochesnosti-1.pdf](content/uploads/2022/01/kodeks_akademichnoi%CC%88_dobrochesnosti-1.pdf) ).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

### **Контрольні заходи**

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Філософія політики» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти включає:

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, вирішення практичних завдань або задач, участь у розробці кейсу, захист есе або реферату за ініціативи здобувача вищої освіти. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки здобувача. У ході практичного заняття здобувач може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують самостійну роботу, у тому числі у формі підготовки індивідуальної роботи (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо).

Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу (реферат, стаття, тези доповіді, есе тощо) – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є залік. Мінімальна кількість балів для отримання заліку – 60.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами  
контрольних заходів:

| Поточний контроль |                                     |            |                                     | Індивідуаль<br>на робота<br>здобувачів<br>(реферат,<br>стаття, тези<br>доповіді, есе<br>тощо). | Підсумкова оцінка<br>знань (залік) |
|-------------------|-------------------------------------|------------|-------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| Модуль № 1        |                                     | Модуль № 2 |                                     |                                                                                                |                                    |
| ПЗ                | Тест/контрольна<br>робота/колоквіум | ПЗ         | Тест/контрольна<br>робота/колоквіум |                                                                                                |                                    |
| max<br>35         | max 8                               | max<br>30  | max 7                               | max 20                                                                                         | max 100                            |

*Критерії оцінювання результатів навчання:*

| Вид контролю                                                   | Кількість балів | Критерії (за кожною з оцінок)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Поточний контроль на практичному занятті                       | Max 5           | Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|                                                                | 4               | Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                                                | 3               | Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|                                                                | Min 0           | Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Тестування/контрольна робота/колоквіум                         | Max 8/7         | Результати опрацювання матеріалу високі, можлива незначна кількість несуттєвих помилок.                                                                                                                                                                                                                                                                |
|                                                                | 4               | Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|                                                                | Min 0           | Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Оцінка індивідуальної роботи здобувача вищої освіти<br>Реферат | Max 10          | Виконані всі вимоги до написання реферату: проведений професійний пошук, оброблення та аналіз інформації з різних первинних та вторинних джерел; визначена проблема й обґрунтована її актуальність; зроблений аналіз різних поглядів на проблему науковців; сформульовані чіткі завдання дослідження; логічно викладена власна позиція; зміст реферату |

|               |        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               |        | відповідає темі, що розкрита повністю; сформульовані висновки відповідно до завдань; витриманий обсяг реферату; дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.                                                                                                                                                                                                                                                             |
|               | 6      | Вимоги до написання реферату виконані частково: проведений професійний пошук, оброблення та аналіз інформації з первинних та вторинних джерел з окремими порушеннями; не повною мірою обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення реферату дотримані не в повному обсязі.                                                             |
|               | Min 0  | Реферат підготовлено з великою кількістю помилок: оброблений не значний масив первинних та вторинних джерел; тема розкрита фрагментарно та нелогічно; немає висновків; вимоги щодо оформлення реферату не дотримані.                                                                                                                                                                                                    |
| Стаття        | Max 20 | Глибоке знання проблем, пов'язаних з темою дослідження. Вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні і практичні висновки. У статті представлені всі структурні елементи необхідні для такого різновиду наукових робіт, тема розкрита логічно та збалансовано. Оформлення статті відповідає вимогам наукового видання. |
|               | Min 0  | Тема статті висвітлена поверхнево, з великою кількістю логічних та фактологічних помилок. У статті відсутні основні структурні елементи необхідні для такого різновиду наукових робіт. Оформлення статті не відповідає вимогам наукового видання.                                                                                                                                                                       |
| Тези доповіді | Max 15 | Глибоке знання проблем, пов'язаних з темою дослідження. У тезах представлені всі структурні елементи необхідні для такого різновиду наукових робіт, тема розкрита логічно та збалансовано. Оформлення тез відповідає вимогам наукового заходу.                                                                                                                                                                          |

|       |         |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|       | Min 0   | Тема тез висвітлена поверхнево, з великою кількістю логічних та фактологічних помилок. У тезах відсутні основні структурні елементи необхідні для такого різновиду наукових робіт. Оформлення тез не відповідає вимогам наукового заходу.                                   |
| Есе   | Max 6   | Есе виконано самостійно, сумлінно та добросовісно. Містить ключову ідею, що розкривається у змісті роботи на конкретних прикладах із життєдіяльності суспільства, підходах науковців, але з формуванням та наведенням автором власного ставлення до досліджуваного питання. |
|       | 4       | Есе фрагментарно розкриває ключову ідею, містить методологічні помилки, недостатнє обґрунтування досліджуваного питання.                                                                                                                                                    |
|       | Min 0   | Тема есе не розкрита або в ній виявлено некоректні запозичення (плагіат).                                                                                                                                                                                                   |
| Залік | Max 100 | Відмінне володіння матеріалом із дисципліни.                                                                                                                                                                                                                                |
|       | Min 60  | Достатнє засвоєння матеріалу з дисципліни.                                                                                                                                                                                                                                  |

### Шкала підсумкового педагогічного контролю (залік)

| Оцінка<br>за<br>шкалою<br>ECTS | Визначення                                                               | Оцінка<br>за<br>національною<br>шкалою | Оцінка<br>за 100-<br>бальною<br>шкалою, що<br>використовується в НЮУ |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| <b>A</b>                       | <b>Відмінно</b> – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок | зараховано                             | 90 – 100                                                             |
| <b>B</b>                       | <b>Дуже добре</b> – вище середнього рівня з кількома помилками           |                                        |                                                                      |



|           |                                                                                       |                  |         |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------|------------------|---------|
|           |                                                                                       |                  | 80 – 89 |
| <b>C</b>  | <b>Добре</b> – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок         |                  | 75 – 79 |
| <b>D</b>  | <b>Задовільно</b> – непогано, але зі значною кількістю недоліків                      |                  | 70 – 74 |
| <b>E</b>  | <b>Достатньо</b> – виконання задовольняє мінімальні критерії                          |                  | 60 – 69 |
| <b>FX</b> | <b>Незадовільно</b> – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати                 | не<br>зараховано | 35 – 59 |
| <b>F</b>  | <b>Незадовільно</b> – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс |                  | 0 – 34  |